

Frågor och svar – FRIIs kvalitetskod

- **Varför behövs en kvalitetskod?**

FRIIs medlemsorganisationer är beroende av allmänhetens stöd och måste därför säkerställa att verksamheterna genomsyras av högt ställda krav vad gäller etik och moral. Ökad kvalitet och professionalitet i verksamheten är avgörande för att branschen skall vinna och behålla allmänhetens förtroende.

- **Vad är kodens syfte?**

Syftet med koden är att öka transparensen och öppenheten inom organisationerna och därigenom stärka förtroendet för de organisationer som kommer att tillämpa koden. Syftet är också att bidra till ökad professionalitet, förbättrad styrning, ledning och kontroll samt se till att det finns strukturer för utvärdering av organisationernas verksamhet.

- **Är koden en "uppförandekod"?**

FRIIs Kvalitetskod går längre än en traditionell uppförandekod. En uppförandekod relaterar oftast till organisationens eller företagets omgivning, leverantörer etc. Den nya Kvalitetskoden lägger tonvikt på frågor om mål och måluppfyllelse i den egna organisationen samt hur organisationen styrs och leds.

- **Är koden en "etisk kod"?**

Den är bredare än en renodlad etisk kod. FRIIs kod tar upp betydligt fler frågor än enbart de etiska. Samtidigt kan man säga att FRIIs kod lägger fast vad som ska betecknas som etik och god sed för en insamlingsorganisation i vårt land.

- **Vem har tagit initiativ till koden?**

Det är "branschen" själv som har sett behovet att öka öppenheten och transparensen och det är en styrka att vi själva gör arbetet utan externa krav. Initiativet till koden kommer från FRII och det är FRII som äger koden.

- **Vilka har arbetat fram Kvalitetskoden?**

En arbetsgrupp inledde under 2006 sitt arbete med att utarbeta en kod för insamlingsbranschen. Gruppen rapporterade till FRII:s styrelse. I gruppen ingick representanter för FRII och FRII:s medlemsorganisationer samt för Öhrlings PricewaterhouseCoopers. Gruppens förslag sändes på remiss till FRII:s medlemsorganisationer. Det slutliga förslaget till kodtext fastställdes av FRII:s styrelse i februari 2007.

- **Har FRII bekostat allt arbete med koden?**

FRII har lagt ner stora såväl personella som ekonomiska resurser i projektet. Ett generöst stöd har lämnats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers vilket möjliggjort att kodprojektet kunnat slutföras.

- **Skillnaden mellan denna Kvalitetskod och Svensk kod för bolagsstyrning?**

FRII:s Kvalitetskod innehåller riktlinjer på fler områden än bolagsstyrningskoden. FRII har hämtat influenser från bolagsstyrningskoden som emellertid bygger på regler i aktiebolagslagen. Någon motsvarande lag för de ideella organisationerna finns inte. Ledning och styrning för aktiebolag (corporate governance) kan sägas motsvaras av "good governance" i de ideella organisationerna.

- **Finns koder för insamlingsbranschen i andra länder?**

Ja, flera länder har sådana koder. Av särskilt intresse för oss i Sverige är koderna i Nederländerna och Storbritannien.

- **Vem tjänar på att koden tas fram?**

Det är organisationerna själva som tjänar på att tydligare kunna beskriva sin verksamhet för givare och andra intressenter. Den interna kvaliteten ökar också vilket innebär en trygghet för organisationen.

- **Hur ska alla organisationer kunna tillämpa koden?**

Branschen är heterogen och FRIIs medlemsorganisationer är sinsemellan väldigt olika. Kvalitetskoden kan självfallet därför inte följas i alla delar lika av alla FRIIs medlemsorganisationer. Beroende av till exempel organisationernas storlek, finansiella resurser, mognad och karaktär, om verksamheten bedrivs som stiftelse eller ideell förening, eller på grund av andra i detta avseende relevanta aspekter är det viktigt att förstå varför en organisation väljer att i vissa delar inte följa kodens riktlinjer. Detta innebär att organisationerna antingen följer riktlinjerna eller förklarar avvikelser.

- **Vad betyder principen ”följ eller förklara”?**

Det betyder att det är upp till organisationen själv att i sin årliga kodrapport redogöra för hur man tillämpat kodens olika riktlinjer - antingen följt dem eller förklarat avvikelser.

- **Kan andra än FRII-medlemmar välja att tillämpa koden?**

Ja, det är fritt fram för andra än FRII-medlemmar att tillämpa koden.

- **Vad innebär koden för organisationens givare och medlemmar?**

Den innebär tydlighet, förutsägbarhet, överblick och insyn

- **När ska koden införas?**

Medlemsorganisationerna skall, senast för det verksamhetsår som inleds efter den 31 december 2008, tillämpa koden, som naturligtvis också får tillämpas tidigare. Den relativt långa tiden innan koden ska tillämpas innebär möjlighet att hinna göra de förändringar och anpassningar som krävs inom organisationerna. I praktiken innebär införanderegeln att de första kodrapporterna kommer att publiceras under våren 2010.

- **Vilken del av en internationell organisation ska tillämpa koden?**

I normalfallet förutsätts koden avse den organisation som utgör en svensk juridisk person och som sådan är medlem i FRII. Tillhör organisationen en internationell eller nationell struktur skall organisationen i kodrapporten definiera vilken del av organisationen som tillämpar koden.

- **Det måste väl vara bättre att följa koden än att förklara avvikelser?**

Väl motiverade avvikelser från riktlinjerna är lika mycket värda som att organisationen följer koden. Att förklara avvikelser eller att följa koden innebär alltså att organisationen följer god sed i branschen.

- **Kommer inte koden att i detaljstyra organisationernas verksamhet?**

Eftersom organisationerna är olika i många avseenden är kodens utgångspunkt inte att i detalj försöka reglera organisationernas verksamhet. Koden är med andra ord principbaserad, vilket innebär att koden utgör ett antal principer snarare än detaljerade regler.

- **Vilka delar består koden av?**

Texten är uppdelad i tre delar: en inledande del, en andra del som inkluderar själva kodtexten och en tredje del där det beskrivs hur kodens tillämpning skall kontrolleras samt hur koden skall uppdateras.

- **Vilka områden behandlas i kodens riktlinjer?**

Koden innehåller riktlinjer inom sju områden:

1. Övergripande principer i FRIIs kvalitetskod
2. Förhållningssätt till omvärlden
3. Mål och måluppfyllelse
4. Styrning, ledning och kontroll
5. Insamling
6. Medarbetare (anställda och frivilliga)
7. Återrapportering och information.

- **Vad reglerar INTE koden?**

Koden säger ingenting om organisationernas programarbete eller om hur dessa uppfyller sitt ändamål. Inte heller har koden riktlinjer om organisationernas lokala arbete i Sverige eller i andra länder. Koden har inga synpunkter på vilka insamlingsmetoder organisationen använder. Detta är några exempel.

- **Vad betyder begreppet kvalitetskod?**

Det betyder att organisationen genom att tillämpa koden håller en hög kvalitet i sitt externa och interna arbete.

- **Blir det inte väldigt mycket arbete att tillämpa koden?**

Det kommer att innebära extra arbete att tillämpa koden. Hur mycket är beroende av hur strukturerna ser ut i organisationen och hur långt man har kommit i sitt kvalitetsarbete internt. Kodens riktlinjer kan ses som en checklista över områden som organisationen behöver se över och eventuellt förbättra.

- **Vilka kommer att tillämpa koden?**

Det är ett krav för medlemskap i FRII att tillämpa koden.

- **Vilka insamlingsorganisationer är medlemmar i FRII?**

FRII har ca 80 ledande organisationer som medlemmar. Gemensamt är att de samlar in pengar hos allmänheten med hjälp av sk 90-konto (kontrollerat insamlingskonto), att de i sin årsredovisning följer särskilda Styrande riktlinjer samt att de tillämpar Kvalitetskoden. Det är en "kvalitetsstämpel" att tillhöra FRII och en trygghet för givaren.

- **Ska FRII kontrollera att medlemmarna tillämpar koden?**

FRII ska inte kontrollera kodens tillämpning utan det är en självreglerande kod. Det är alltså upp till varje medlem att ansvara för att man tillämpar koden och gör en kodrapport. Organisationens revisor ska i sin tur påtala om kodrapport inte lämnats.

- **Vad är en kodrapport och hur görs den?**

En kodrapport är en årlig rapport där organisationen redovisar om man följt koden eller förklarat avvikelser. Rapporten kan göras på två olika sätt - antingen i form av en standardiserad mall eller i form av löpande text. Det viktiga är att det tydligt framgår hur organisationen hanterat riktlinjerna.

- **Vad händer om en medlem inte gör en kodrapport?**

Om det kommer till FRlls kännedom att en medlem inte tillämpat koden och gjort en kodrapport så kommer FRll att undersöka anledningen. En medlem kan uteslutas om koden inte tillämpas.

- **Vad händer med FRlls tidigare etiska riktlinjer?**

De etiska riktlinjerna är inarbetade i kodens riktlinjer.

- **Innebär det att de etiska kraven nu minskar?**

Nej, insamlingsetiken har fått ett eget kapitel i koden. Organisationen ska fortsatt ta ansvar för de etiska frågorna samtidigt som man måste en hög etisk nivå för att kunna bibehålla förtroendet hos givarna.

- **Hur ska koden uppdateras?**

Det kommer att ske årligen genom att medlemmarna och andra, får skicka in förslag till ändringar och uppdateringar till en särskild kvalitetskodgrupp, som behandlar frågorna inför FRlls styrelse. Det är sedan FRll årsmöte som beslutar om uppdateringar. Koden är ett levande dokument och är inte "huggen i sten".

- **Kan vem som helst ge synpunkter på Kvalitetskoden?**

Ja, det står var och en fritt att tycka till om koden.

- **Vem tar hand om inkomna synpunkter på koden?**

FRll har utsett en särskild arbetsgrupp "kvalitetskodgruppen" som tar emot synpunkter och föreslår vidare åtgärd. Gruppen rapporterar till FRlls styrelse.

- **Hur skickar jag in mina synpunkter på koden?**

Skicka e-post till info@frii.se

- **Hur ställer sig Stiftelsen för Insamlingskontroll – SFI till koden?**

SFI välkomnar koden. Dock ingår inte tillämpning av koden i SFIs regelverk för 90-konto. Koden är i stället ett instrument i insamlingsorganisationernas självreglering.

- **Hur hittar jag FRlls Kvalitetskod?**

Koden finns tillgänglig på FRlls webbplats www.frii.se. En särskild skrift finns utgiven på förlag XX (ISBN nr XXX) med den fullständiga kodtexten, förklarande exempel och koden i kortversion.

2007-05-30

Claes Anckarman